

Roczne sprawozdanie
z realizacji Programu wspierania rodziny i rozwoju
pieczy zastępczej w Krośnie na lata 2016-2018 za
2016 rok

Krosno, 13 marca 2017r.

Powołany Zarządzeniem Prezydenta Miasta Krosna z dnia 25 listopada 2011r. na Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej - Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie w roku 2016 realizował opracowany i przyjęty uchwałą z dnia 29 stycznia 2016r. Nr XXI/428/16 Rady Miasta Krosna „ Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2016-2018”.

Uwzględniając lokalne uwarunkowania oraz możliwości finansowe miasta Krosna przyjęty Program ustanawia kierunki działania w perspektywie trzyletniej, a jego głównym celem jest objęcie długoplanowym wsparciem rodzin biologicznych mających trudności w wypełnianiu swych ról, otoczenie opieką i wychowaniem dzieci z miasta Krosna, a dla dzieci pozbawionych tej opieki – zapewnienie pieczy zastępczej. Program podzielony jest na 2 części obejmujące zadania własne gminy oraz zadania powiatu.

Zadania gminy: wielopłaszczyznowa praca z rodzinami zamieszkującymi na terenie Gminy Miasto Krosno mająca w większości charakter zadań profilaktycznych, takich jak wspieranie rodzin poprzez pracę z rodziną oraz pomoc w opiece i wychowaniu dziecka.

Głównym celem programu wspierania rodziny jest stworzenie dalszego systemu kompleksowego wsparcia dla rodzin z terenu Gminy Miasto Krosno przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe:

1. Wielokierunkowa praca z rodzinami niewydolnymi w zakresie sprawowania funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zagrożonymi odebraniem dziecka oraz przeciwdziałanie ich dysfunkcji.

Realizacja powyższego celu zakładała stworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania i wychowywania dzieci w ich środowisku naturalnym (w rodzinach biologicznych), skoordynowanie działań wszystkich instytucji i służb zobligowanych do wspierania rodziny niewydolnej w kierunku poprawy jej sytuacji poprzez kompleksowe działania ukierunkowane na pracę z całą rodziną, osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilizacji życiowej, niedopuszczanie do umieszczania dzieci w różnych formach pieczy zastępczej.

Zadania te były realizowane poprzez :

- zapewnienie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej m.in. poprzez przydzielenie asystenta rodziny,
- zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, konsultacji oraz pracy socjalnej w celu przywrócenia im zdolności do prawidłowego wypełniania powierzonych im funkcji,
- systematyczne monitorowanie rodzin przez pracowników socjalnych i asystentów rodzin, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów mających kontakt z rodziną,
- umożliwienie i wspieranie doskonalenia umiejętności zawodowych pracowników socjalnych, asystentów rodziny, poprzez udział w warsztatach i innych formach edukacji.

Na dzień 31.12.2016 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie zatrudniał trzech asystentów rodziny w wymiarze 2,5 etatu. Asystenci rodziny, którzy ustawowo ograniczeni są ilością prowadzonych środowisk (art. 15 ust 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) w ciągu 2016r. objęli swoim wsparciem 45 rodzin, w których przebywało 85 dzieci. Dzięki pracy asystentów rodziny i pracowników socjalnych, 3 dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej do dnia dzisiejszego pozostaje w rodzinie biologicznej, która uzyskuje stabilizację i prawidłowo wypełniania swoją funkcję. Pod opieką asystentów rodziny znajduje się również 5 rodzin biologicznych, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, żadne nie powróciło do rodziny biologicznej. Działania asystentów nakierowane są na poprawę funkcjonowania rodzin tak, by w przyszłości dzieci mogły powrócić do środowiska naturalnego.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie jest realizatorem polityki społecznej ukierunkowanej na tworzenie warunków zintegrowanego i efektywnego systemu zapobiegania i rozwiązywania problemów społecznych. Jednym z elementów tego systemu jest zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa, z którego mogą skorzystać osoby i rodziny wymagające takiego wsparcia.

W ramach prowadzonego poradnictwa udziela się pomocy psychologicznej, socjalnej oraz prawnej dla klientów MOPR oraz dla pozostałych mieszkańców Miasta Krosna.

Poradnictwo prawne oznacza przekazanie rodzinie informacji o powszechnie obowiązującym prawie oraz o praktyce jego stosowania, w szczególności poprzez: podanie i omówienie odpowiednich przepisów, sporządzenie pism procesowych. Udział pracownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie w posiedzeniach sądowych daje stronom nie tylko poczucie konstruktywnej pomocy w rozwiązywaniu ich problemów z jakimi się spotykają w codziennym życiu, ale także pozwala działać radykalnie w sprawach wynikających z proceduralnej potrzeby ingerencji Ośrodka.

Specjalistyczne poradnictwo psychologiczne świadczone dla klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie realizowane było poprzez:

- porady – ukierunkowane na określenie odpowiedniej formy pomocy,
- konsultacje psychologiczne: rodzinne i indywidualne,
- diagnozę psychologiczną, terapię wspierającą.

Praca psychologa odbywała się w siedzibie MOPR Krosno oraz w środowisku domowym.

Poradnictwo socjalne prowadzone w ramach Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie stanowi najszersze spectrum działania na rzecz rodziny.

W 2016 roku ze specjalistycznego poradnictwa (prawnego i psychologicznego) skorzystały 65 rodzin przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (104 porady).

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu swoich funkcji mają możliwość skorzystania z udziału w grupie wsparcia. W 2016 r. rodziny nie zgłosiły zainteresowania tą formą pomocy.

Praca asystenta rodziny kończy się po uzyskaniu pozytywnych efektów prowadzonych działań lub w sytuacji braku współpracy rodziny z asystentem (rezygnacja rodziny). Brak zgody rodziny na współpracę z asystentem rodziny – jako kolejny środek profilaktyczno-mobilizujący skutkuje zawiadomieniem Sądu

o konieczności ingerencji w jakość sprawowanej władzy rodzicielskiej. W 2016r. asystenci rodziny zakończyli współpracę z 12 rodzinami.

Poniższa tabela przedstawia dane dot. zakończenia współpracy asystenta z rodziną.

Tabela 1. Dane dot. zakończenia współpracy z rodziną przez asystenta.

Zakończenie współpracy asystenta z rodziną	2016r.	
	Zrealizowanie celów współpracy asystenta z rodziną	Brak współpracy rodziny, brak efektów, zmiana metod pracy
	4	8 (w tym 6 rodzin- zmiana metod pracy, 1 rodzina- zaprzestanie współpracy przez rodzinę, 1 rodzina- brak efektów).

Asystenci zatrudnieni w MOPR Krosno na co dzień współpracują z członkami rodzin, których cechują deficyty intelektualne, poznawcze i emocjonalne. Niejednokrotnie członkowie rodzin zmagają się z uzależnieniem od alkoholu, co generuje konieczność podejmowania przez asystentów dodatkowych działań na rzecz rodziny. W miejscu zamieszkania w/w często mają miejsce interwencje funkcjonariuszy policji w związku z alkoholizowaniem się rodziców. W takich sytuacjach konieczne jest zapewnienie małoletnim dzieciom właściwej opieki. W środowiskach, które odwiedzają asystenci występują liczne i złożone problemy, dlatego też konieczna jest wielokierunkowa praca zarówno z rodzicami jak i z dziećmi, a czas jakim dysponują asystenci jest ograniczony dla poszczególnych rodzin i nie pozwala w pełni realizować ich wszystkich potrzeb.

Poniżej przedstawiono tabelę dotyczącą liczby wniosków o objęcie rodziny pomocą asystenta w 2016 roku .

Tabela 2 Przydzielenie rodzinie asystenta rodziny.

	2016r.	
	Na wniosek pracownika socjalnego	Na wniosek Sądu Rodzinnego

Przydzielenie rodzinie asystenta	13 wniosków	1
----------------------------------	-------------	---

Źródło: Dane MOPR Krosno

Bieżąco rozpoznawane potrzeby dotyczące konieczności przydzielenia rodzinie asystenta stale rosną, bowiem praca asystentów rodzi wymierne skutki w sferze bieżącego funkcjonowania rodzin.

Asystenci pracują w ramach zadaniowego czasu pracy, co umożliwia dostosowanie ich działań do indywidualnych potrzeb rodziny. Z uwagi na fakt, iż zawód asystenta jest zawodem nowym i nie ma jeszcze wypracowanych standardów pracy, szczególnie istotny jest udział asystenta w szkoleniach oraz wymiana doświadczeń pomiędzy tą grupą zawodową. Asystenci rodziny zatrudnieni w Dziale ds. Asysty Rodziny i Pieczy Zastępczej MOPR Krosno brali udział w szkoleniu organizowanym przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej pn. „Postępowanie w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia podczas wykonywania obowiązków służbowych”. W trakcie 2016 roku, podobnie jak w latach ubiegłych wypracowywano kolejne metody pracy, narzędzia, sposób dokumentowania pracy a także zasady współpracy z osobami pracującymi na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo- wychowawczymi.

2. Zapobieganie powstawaniu nagłych problemów rodzinnych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących sytuacji kryzysowych.

Realizacja powyższego celu ma za zadanie zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie poprzez podejmowanie interdyscyplinarnych działań w tym kierunku, przywrócenie równowagi i prawidłowego funkcjonowania rodzin dotkniętych sytuacjami kryzysowymi.

Dział ds. Asysty Rodziny i Pieczy Zastępczej ściśle współpracuje z Działem Interwencji Kryzysowej MOPR Krosno. Niejednokrotnie wizyta w środowisku asystenta rodziny wymaga wsparcia ze strony psychologa czy też pracownika Działu Interwencji Kryzysowej, sprawy interwencyjne często łączą się bowiem bezpośrednio ze sprawami bieżącymi. Działania interwencji kryzysowej w tym przypadku polegają na zapewnieniu bezpieczeństwa rodzinie i dzieciom, niwelowaniu dalszych negatywnych działań, przywróceniu równowagi psychicznej i umiejętności

samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej.

Celem podejmowanych czynności interwencyjnych jest przede wszystkim dbałość o szeroko rozumiane „dobro dziecka”.

W ramach Działu Interwencji Kryzysowej udziela się specjalistycznej pomocy:

- prawnej: w każdy wtorek w godz. 7:30 – 15:30,
- psychologicznej: w poniedziałek, środę, piątek w godz. 7:30 –15:30,
- socjalnej: poniedziałek 7:30-18:00, wtorek, środa czwartek, piątek w godz. 7:30-15:30

Każdorazowo w sytuacjach nagłych i wymagających wsparcia – pomoc udzielana jest natychmiastowo. W uzasadnionych przypadkach ofiarom przemocy zapewniana jest izolacja od sprawcy i bezpieczne schronienie w hostelu funkcjonującym na terenie Działu Interwencji Kryzysowej MOPR Krosno. W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie, pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo i obowiązek odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej, oddzielnie zamieszkującej osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo – wychowawczej. Dlatego też w ramach zabezpieczenia życia i zdrowia dziecka utworzono dyżury pracowników tut. Ośrodka, którzy ściśle współpracują z Komendą Miejską Policji w Krośnie a także dysponują danymi osób, które w sytuacji nagłej mogą zapewnić opiekę dzieciom potrzebującym. O sytuacjach związanych z tymi działaniami natychmiast zawiadamiany jest Sąd Rodzinny w Krośnie.

Głównym źródłem powstawania sytuacji kryzysowych mających wpływ na funkcjonowanie rodziny, a tym samym na sytuację wychowujących się w nich dzieci, jest przemoc stosowana wobec członków rodziny oraz różnego rodzaju uzależnienia. W celu zniwelowania skutków w/w zachowań funkcjonują zespoły interdyscyplinarne i grupy robocze. Działania podejmowane na rzecz rodziny przez różnych specjalistów nie mogą się wykluczać, stąd idea pracy w zespołach interdyscyplinarnych, w których skupieni są przedstawiciele policji, sądu, placówek oświatowych, służby zdrowia, organizacji pozarządowych itp. Szczegółowe informacje o danych liczbowych

dotyczących pracy Działu Interwencji Kryzysowej mieszczą się w sprawozdaniu MOPR Krosno za rok 2016.

3. Przeciwdziałanie marginalizacji oraz degradacji społecznej rodzin poprzez zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.

Powyższy cel w 2016r. realizowany był poprzez udzielanie rodzinom tego potrzebującym pomocy rzeczowej w formie produktów żywnościowych w ramach programu FEAD, zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej w ramach ustawy o pomocy społecznej - w tym przyznawanie zasiłków, objęcie dożywianiem dzieci, uczniów szkół podstawowych i gimnazjów w postaci ciepłego posiłku, dofinansowanie wydatków związanych z dożywianiem dzieci uczęszczających do placówek wsparcia dziennego. Cel ten jest systematycznie realizowany w ramach działalności MOPR Krosno, bowiem dla dzieci ze środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym jest to niejednokrotnie jedyny ciepły posiłek. Szczegółowe informacje, w tym dane liczbowe dotyczące pomocy materialnej i rzeczowej udzielanej w ramach ustawy o pomocy społecznej zawiera sprawozdanie działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie za rok 2016r.

4. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży.

Realizacja głównego celu wspierania rodziny, w tym w szczególności objęcia opieką dzieci z rodzin przeżywających trudności - znalazła odzwierciedlenie w możliwości korzystania z zajęć proponowanych przez placówki wsparcia dziennego. Głównym zadaniem tejsze placówki jest zapewnienie dziecku opieki i wychowania, pomocy w nauce, jak również organizowanie czasu wolnego. Na terenie Krosna w 2016r. funkcjonowały 2 placówki wsparcia dziennego w tym jedna w strukturach organizacyjnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie tj. świetlica środowiskowa „Ogródek Jordanowski”. Placówka ta cieszy się największym zainteresowaniem wśród uczestników. Zajęcia dla dzieci i młodzieży organizowane są w siedzibie placówki oraz w 6 punktach na terenie Krosna.

Odzwierciedleniem promowania wartości rodzinnych wśród lokalnej społeczności w roku 2016 było m. in. organizowanie na terenie świetlicy „Ogródek Jordanowski” akcji, podczas których czynny udział brały dzieci wraz ze swoimi

najbliższymi członkami rodziny. Inicjatywy organizowania imprez łączących najbliższych, krewnych i przyjaciół, spotkały się z ogromną popularnością i będą kontynuowane w kolejnych latach.

Placówki wsparcia dziennego realizują potrzeby dziecka poprzez wyrównywanie deficytów rozwojowych, wspieranie rozwoju, postaw i zachowań prospołecznych i prozdrowotnych, kształtowanie zainteresowań dziecka, oddziaływania wychowawcze, uznanie praw rodziców.

Placówki wsparcia dziennego zapewniały dzieciom:

- a) opiekę i wychowanie,
- b) pomoc w nauce,
- c) pomoc w sytuacjach kryzysowych, szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych w oparciu o diagnozę indywidualną dziecka i jego rodziny,
- d) organizację czasu wolnego, zabawę, zajęcia sportowe, rozwój zainteresowań,
- e) organizację półkolonii letnich (1 miesiąc w lipcu lub w sierpniu) i zimowych (2 tygodnie w okresie ferii) oraz imprez i uroczystości świetlicowych,
- f) organizację zajęć z zakresu profilaktyki uzależnień mających na celu utrwalanie postaw abstynenckich oraz przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym, kształtowanie u dzieci prawidłowych postaw związanych ze zdrowym stylem życia,
- g) organizowanie w pomieszczeniach placówki dożywiania w formie ciepłych posiłków,
- h) stałą współpracę z rodzicami lub opiekunami, w tym prowadzenie dla nich zajęć edukacyjnych, mających na celu zwiększenie umiejętności wychowawczych.

Poza realizacją programów profilaktycznych i psychoedukacyjnych w placówkach wsparcia dziennego organizowano szereg zajęć aktywizujących i wychowawczych dla podopiecznych. Zarówno pracownicy MOPR Krosno jak i pracownicy placówek wsparcia dziennego stale monitorują sytuację rodzin, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze, podejmują sukcesywne

działania na rzecz tych rodzin lub podejmują współpracę z innymi osobami czy instytucjami, które mogą udzielić odpowiedniej pomocy. W ciągu 2016r. z zajęć oferowanych przez placówki wsparcia dziennego skorzystało 146 dzieci .

Systemowa praca z rodziną w jej środowisku naturalnym wykonywana jest także poprzez pracę socjalną organizowaną przez profesjonalną kadrę Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie. Dzięki ich doświadczeniu zawodowemu wiążącym się z odpowiednimi predyspozycjami zawodowymi – praca socjalna wykonywana jest sukcesywnie i pozwala na wskazanie rodzin zagrożonych, wymagających wsparcia asystenta rodziny w przeciwdziałaniu ich dysfunkcjonalności.

Dzięki wsparciu asystenta rodziny posiadamy bieżące informacje dotyczące funkcjonowania rodziny, sposobu i jakości wykonywanej przez nich władzy rodzicielskiej oraz problemów wychowawczych jakie napotykają.

We wspomnianej pracy, asystenci rodziny na bieżąco współpracują z kuratorami sądowymi oraz pedagogami szkolnymi. Systematycznie monitorują postępy edukacyjne dzieci z rodzin objętych wsparciem, organizują dodatkowe zajęcia, pomoc edukacyjną, którą niejednokrotnie otrzymują w funkcjonujących placówkach wsparcia dziennego. W 2016r. nadzór kuratora sądowego przydzielono 8 rodzinom objętym wsparciem asystenta. Dzięki wymianie informacji o rodzinie i częstym podejmowaniu wspólnych działań rodziny mogą liczyć na wielokierunkową pomoc i wsparcie.

5. Zapobieganie uzależnieniom, w tym od alkoholu, od środków odurzających i psychoaktywnych.

Uzależnienie od środków psychoaktywnych należy obecnie do jednych z najczęstszych i najbardziej szkodliwych problemów społecznych związanych ze zjawiskiem patologii społecznych. Uzależnienie psychoaktywne to zespół zaburzeń fizjologicznych, umysłowych i behawioralnych, które powstają pod wpływem stałego lub okresowego przymusu zażywania (spożywania) określonych środków psychoaktywnych, np. alkoholu, nikotyny, narkotyków, leków. Celem korzystania ze środków psychoaktywnych jest wywołanie swoistej interakcji między organizmem człowieka, a spożytą substancją oraz spowodowanie oczekiwanych zmian

w funkcjonowaniu psychiki lub uniknięcie skutków abstynencji. Szacuje się, że stopień uzależnienia od różnych substancji psychoaktywnych osiąga granicę od kilku procent populacji w przypadku alkoholu do kilkudziesięciu procent w odniesieniu do palenia tytoniu. Wielkości te osiągają różny poziom. Do najbardziej szkodliwych uzależnień od substancji psychoaktywnych należą alkoholizm i narkomania.

W ramach pracy socjalnej w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Krośnie podejmowana jest wczesna interwencja uzależnień (kierowanie przez pracowników socjalnych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, kierowanie na terapię indywidualną lub grupową, wsparcie psychologiczne dla uzależnionych i współuzależnionych). Praca terapeutyczna jest ściśle związana z efektami pracy na gruncie rozwiązywania sytuacji kryzysowych oraz wspierania bieżącego funkcjonowania rodziny. W 2016r. w szkołach nie odbyły się wykłady ani prelekcje na temat uzależnień i ich konsekwencji. Organizacja takich działań planowana jest na rok 2017.

Informacja na temat działań związanych ze wsparciem dla rodzin z problemami alkoholowymi i zagrożonych narkomanią oraz organizacji wypoczynku dla dzieci z tych rodzin została zawarta w sprawozdaniu z realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii za rok 2016.

6. Wielokierunkowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Asystenci zatrudnieni w tut. Ośrodku pracują z 5 rodzinami biologicznymi, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. 3 dzieci przebywa w placówce opiekuńczo-wychowawczej, 5 dzieci umieszczonych jest w rodzinach zastępczych spokrewnionych, 1 dziecko przebywa w rodzinie zastępczej niezawodowej. Podczas swojej pracy asystenci motywują rodziny do działań umożliwiających powrót dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do ich środowiska rodzinnego poprzez wzbudzanie i podtrzymywanie ich motywacji do współpracy, gotowości do zmiany ich sytuacji życiowej, uczestnictwa w życiu ich dziecka, gotowości przyjęcia współodpowiedzialności za jego wychowanie i opiekę. Asystenci

rodziny podejmują działania profilaktyczne mające na celu zapobieganie zagrożeniom prawidłowego rozwoju dziecka i funkcjonowania rodziny w środowisku poprzez m.in. poradnictwo prawne, socjalne, pedagogiczne, terapeutyczne. Asystent współpracuje z koordynatorem rodziny zastępczej, w której umieszczone jest dziecko. Współtworzą plan pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszonemu w pieczy zastępczej. Ponadto motywują rodziny do udziału w grupach wsparcia oraz skorzystania ze szkolenia dla rodziców biologicznych. W ciągu 2016r. żadna z tych rodzin nie wykazała chęci uczestnictwa w grupie wsparcia, dlatego też nie została ona utworzona. Możliwość uczestnictwa w szkoleniu także nie spotkała się z zainteresowaniem rodzin biologicznych. Próby organizacji tej formy wsparcia będą podejmowane również w roku 2017.

Pomimo prowadzonej systematycznej pracy asystentów z rodzinami w 2016r. żadne z dzieci nie powróciło pod opiekę rodziny biologicznej, głównie z uwagi na utrzymujące się dysfunkcje rodziny – związane przede wszystkim z uzależnieniem od alkoholu. Przywrócenie równowagi w rodzinie w takich sytuacjach wymaga długoterminowych oddziaływań i specjalistycznej terapii.

Na realizację wielu z powyższych działań, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie w ramach „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2016” uzyskał z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej dotację w wysokości 40 084 zł. Środki te przeznaczone zostały na pokrycie kosztów zatrudnienia asystentów rodziny. Wkład własny Gminy Miasto Krosno wyniósł 46 491,95 zł.

Zadania powiatu: zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej, która jest sprawowana w przypadku niemożności stworzenia odpowiednich warunków do opieki nad dzieckiem przez rodziców biologicznych.

Głównym celem programu jest organizacja efektywnego systemu wsparcia dzieci pozbawionych opieki i wychowania w rodzinach naturalnych oraz wsparcie usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej. Cel główny programu został rozwinięty o cele szczegółowe, które wskazują na główne obszary działań w obrębie pieczy zastępczej.

Cele szczegółowe:

1. Doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem przebywającym poza środowiskiem naturalnym

Realizacja powyższego celu zakładała pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz przygotowanie ich do pełnienia tejże funkcji, oraz zmiana świadomości społeczności lokalnej w przedmiocie idei rodzicielstwa zastępczego.

W 2016r. za pośrednictwem ulotek oraz strony internetowej tut. Ośrodka poinformowano o poszukiwaniu kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Gotowość do pełnienia tej funkcji zgłosiło 6 osób. Zostały one pozytywnie zaopiniowane do odbycia szkolenia prowadzonego przez Katolickie Centrum Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej. Szkolenie rodzin zastępczych zrealizowano w terminie: listopad 2016 -luty 2017r.

Pracownicy Działu ds. Asysty Rodziny i Pieczy Zastępczej 4 czerwca 2016r. uczestniczyli w Gali Jubileuszowej „Rodzina Zastępczej z Wielkim Sercem”, która łączyła obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego oraz 10-lecie działalności Podkarpackiego Stowarzyszenie Rodzicielstwa Zastępczego Wielkie Serce. Aby wesprzeć tę inicjatywę zakupiono akcesoria niezbędne do organizacji konkursu plastycznego pt. „Dom z Wielkim Sercem”.

Rodziny zastępcze rokrocznie informowane są przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej o możliwości uczestnictwa w grupach wsparcia. W związku z tym, iż w dalszym ciągu nie ma zainteresowania tą formą pomocy nie została utworzona grupa wsparcia.

2. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo – wychowawczych

Rodzina zastępcza jest podstawową i optymalną formą pomocy dzieciom, które z powodu kryzysu w rodzinie czy innych zdarzeń traumatycznych musiały przez jakiś czas przebywać poza domem. Rodziny zastępcze zapewniają dzieciom bieżącą pieczę oraz odpowiednie warunki wychowania i rozwoju. Kierują się dobrem przyjętego

dziecka, poszanowaniem jego praw oraz zapewniają mu odpowiednie warunki do życia, kompensują opóźnienia rozwojowe. Wszystkie rodziny zastępcze funkcjonujące w 2016 r. na terenie Gminy Miasto Krosno zostały ustanowione na podstawie decyzji sądu. W okresie od 1 stycznia 2016r. do 31 grudnia 2016r. na terenie Gminy Miasto Krosno funkcjonowało łącznie 49 rodzin zastępczych w których przebywało 65 dzieci.

Tabela 3. Wykaz rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie miasta Krosna od 01.01.2016r do 31.12.2016r.

Pieczna zastępcza	Liczba rodzin zastępczych	Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych
Rodziny zastępcze spokrewnione	30	37
Rodziny zastępcze niezawodowe	14	17
Rodziny zastępcze zawodowe	4	10
Łącznie	49	65

Źródło: Dane MOPR Krosno

Na dzień 31.12.2016r. w placówkach opiekuńczo - wychowawczych umieszczonych było 17 dzieci pochodzących z Gminy Krosno. W okresie od 01.01.2016r. do 31.12.2016r. pieczę zastępczą opuściło 4 dzieci: 1 dziecko – pochodzące z powiatu Kłobuckiego powróciło do rodziny biologicznej, 1 dziecko opuściło rodzinę zastępczą ze względu na osiągnięcie pełnoletniości przez matkę biologiczną i uzyskaniem pełni praw rodzicielskich, 2 wychowanków osiągnęło pełnoletność i założyli oni samodzielne gospodarstwa domowe.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Krośnie, działając z upoważnienia Prezydenta Miasta Krosna, realizuje postanowienia sądu o umieszczaniu małoletnich dzieci w całodobowych placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Na dzień 31.12.2016r. w placówce opiekuńczo- wychowawczej funkcjonującej na terenie Krosna - Dom Dziecka im. Ks.

Gorazdowskiego - przebywało 30 dzieci z terenu Gminy Miasto Krosna oraz innych powiatów. W ciągu roku w placówce tej przebywało łącznie 35 dzieci. Dom Dziecka pomimo, że nie posiada statutu placówki interwencyjnej nie odmawia pomocy i schronienia żadnemu dziecku, które w nagłych wypadkach potrzebuje opieki, szczególnie w wyniku interwencji funkcjonariuszy Policji w porach nocnych. W sytuacjach nagłych Dom Dziecka im. Ks. Gorazdowskiego w Krośnie zapewnia pomoc w tym zakresie odpowiednio do swych możliwości lokalowych. Powyższe dane wskazują, iż dzieci umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej stanowią mniejszość spośród dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie podejmuje wszechstronne działania skierowane na utrzymanie kontaktu z rodzicami biologicznymi dzieci przebywających w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Różni także ich sytuację materialno - bytową pod kątem ustalenia odpłatności za pobyt dzieci w wymienionych formach pieczy. Sprawa ta jest trudna z uwagi na dysfunkcjonalność środowiska, przynależność do nieformalnych grup, niski poziom wykształcenia, brak kwalifikacji zawodowych, które negatywnie wpływają na odzyskanie zdolności opiekuńczo wychowawczych i odrodzenie się rodziny. Pobyt dzieci we wszystkich formach pieczy zastępczej jest odpłatny i opłatę tę winni ponosić rodzice dziecka - solidarnie. Zgodnie z Uchwałą Rady Miasta Krosna Nr XXVI/400/12 z dnia 28 marca 2012r. osoby zobowiązane do odpłatności za pobyt dzieci w pieczy zastępczej mają możliwość złożenia wniosku o odstąpienie od ustalenia odpłatności, w sytuacji gdy u osoby tej zachodzi okoliczność długotrwałej lub ciężkiej choroby, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, gdy dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 250% kwoty kryterium dochodowego ustalonego przepisami ustawy o pomocy społecznej. Wszystkie osoby wobec których wszczęto postępowanie w sprawie ustalenia odpłatności za pobyt dzieci w pieczy, złożyły wnioski o odstąpienie od tej opłaty. W większości przypadków wnioski te rozpatrzono pozytywnie. W jednym przypadku rodzice biologiczni dziecka ponoszą odpłatność w wysokości 1200 zł miesięcznie.

W ramach współpracy prowadzonej na gruncie kompleksowego systemu tworzenia warunków do rozwoju pieczy zastępczej na terenie Gminy Miasto Krosno podejmujemy stałą współpracę z organizacjami powołanymi do wspierania rodziny. Są to między innymi kuratorzy sądowi oraz Sądy Rodzinne. Do nich tutaj. Ośrodek kieruje wnioski o wydanie zarządzeń w przedmiocie władzy rodzicielskiej. W 2016r. z ramienia Działu ds. Asysty Rodziny i Pieczy Zastępczej skierowano do Sądu Rejonowego w Krośnie oraz do Kuratorskiej Służby Sądowej 11 takich wniosków.

Zgodnie z treścią ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz założeniami Programu Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Krośnie prowadzi rejestr danych osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej oraz rodziny zastępczej niezawodowej. Rejestr ten przedkładany jest raz do roku do Sądu Rodzinnego w Krośnie.

3. Wsparcie istniejących rodzin zastępczych w Gminie Miasto Krosno.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie oferuje profesjonalną pomoc osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą oraz dzieciom umieszczonym w pieczy, wykazującym potrzebę wsparcia w przezwyciężeniu problemów i trudności życiowych. Prowadzone poradnictwo ma na celu wsparcie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu w obrębie systemu rodzinnego i środowiska lokalnego, wspomaganie w sytuacjach trudnych, pomoc w rozwiązywaniu problemów rozwojowych, kryzysowych, udzielanie rodzinie oraz jej członkom wielozakresowej pomocy doraźnej i informacyjnej.

Kompetencje rodzin zastępczych wymagają doskonalenia i wsparcia ze strony specjalistów, dlatego też do dyspozycji wszystkich rodzin zastępczych są psychologowie, pracownicy socjalni a także prawnicy MOPR w Krośnie. Prawnik udzielał porad prawnych z zakresu wykonywania władzy rodzicielskiej, ustalania osobistych kontaktów z dzieckiem, alimentacji, spraw spadkowych, uregulowania sytuacji mieszkaniowej - udzielając jednocześnie pomocy w sporządzaniu pism procesowych. Oferowana przez Dział ds. Asysty Rodziny i Pieczy Zastępczej pomoc psychologiczna to niezwykle ważna forma wsparcia rodzin zastępczych i ich

wychowanków. Dzieci umieszczane w pieczy zastępczej są każdorazowo obciążone traumatycznymi przeżyciami, związanymi z ich indywidualną sytuacją rodzinną - co wiąże się z potrzebą obejmowania ich kompleksową pomocą terapeutyczną ze strony wykwalifikowanej kadry psychologów. Niejednokrotnie na prośbę rodzin zastępczych uczestniczą oni w spotkaniach dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzinami biologicznymi. Wsparcie psychologa jest w tych przypadkach konieczne, szczególnie w pierwszej fazie dotyczącej zmiany sytuacji życiowej dziecka. Na wniosek sądu rodzinnego przeprowadza się również wywiady w celu ustalenia predyspozycji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, którzy zgłaszają gotowość do pełnienia tej funkcji. W 2016r. dokonano na wniosek Sądu oceny 8 rodzin (łącznie ze specjalistycznymi opiniami psychologa oraz szczegółowym wywiadem środowiskowym).

Pracownik socjalny oraz psycholog Działu ds. Asysty Rodziny i Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie regularnie przeprowadzają wywiady oraz dokonują oceny sytuacji opiekuńczo – wychowawczej dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.

W Dziale ds. Asysty Rodziny i Pieczy Zastępczej funkcjonuje Zespół ds. Monitorowania Rodzin Zastępczych, który w 2016r. odbył 89 posiedzeń. Podczas pracy zespołu omawiano sytuację poszczególnych dzieci oraz zasadność dalszego ich pobytu w rodzinnej pieczy zastępczej. Ustalenia z powyższych posiedzeń przekazywane są do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka w celu poinformowania o sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

W ramach działań Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Krośnie na lata 2016 – 2018 po raz kolejny podjęto kroki zmierzające do utworzenia grupy wsparcia dla rodzin zastępczych. Rodziny zastępcze zostały poinformowane o możliwości skorzystania z takiej formy pomocy, jednak w roku 2016 z powodu braku zainteresowania działanie to nie zostało zrealizowane. Rodziny te jednak mogły w miarę potrzeb korzystać z pomocy specjalistów zatrudnionych w Dziale ds. Asysty Rodziny i Pieczy Zastępczej MOPR Krosno. W przypadku zgłoszenia się kandydatów do uczestnictwa w grupie wsparcia, zostanie ona utworzona.

Jako instytucja dbająca o szeroko rozumiane dobro dziecka – organizator pieczy zastępczej umożliwia podnoszenie kwalifikacji rodzin zastępczych. W 2016r. z uwagi na brak zapotrzebowania na doksztalcenie i szkolenie funkcjonujących rodzin zastępczych, nie organizowano spotkań szkoleniowych. Przewiduje się organizację szkoleń w roku 2017, po przeanalizowaniu zapotrzebowaniu rodzin zastępczych. Działania na rzecz rodzin zastępczych wynikające z potrzeb oraz założeń Programu odzwierciedla fakt zatrudnienia w MOPR Krosno 3 wykwalifikowanych osób na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Do dnia 31.12.2016r. ich pomocą objęto 45 rodzin zastępczych, w których przebywało 63 dzieci. W ramach swoich obowiązków koordynatorzy zapewniali rodzinom zastępczym pomoc i wsparcie w rozwiązywaniu trudności, na które napotykają pełniąc funkcję rodziny zastępczej. Praca koordynatora ściśle wiąże się z pracą w kierunku wspierania rodziny m.in. poprzez współpracę z asystentami oraz pracownikami socjalnymi. Wszelkie działania podejmowane przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej podejmowane są na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 575 ze zm.) oraz innych obowiązujących aktów prawnych.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej zgłasza do ośrodka adopcyjnego dzieci przebywające w rodzinach zastępczych z uregulowaną sytuacją prawną – w 2016r. zgłoszono 5 dzieci. W roku 2016 do rodzin adopcyjnych trafiło 2 dzieci z naszej Gminy. Zgodnie z opinią kwalifikacyjną Ośrodka Adopcyjnego w Rzeszowie pozostało w rodzinach zastępczych 3 dzieci. Dzięki działaniom prowadzonym przez Dział ds. Asysty Rodziny i Pieczy Zastępczej w okresie od 01.01.2016r do 31.12.2016r. do rodziny biologicznej z terenu miasta Krosna powróciło 1 dziecko.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie rokrocznie pozyskuje środki pieniężne na dofinansowanie do wynagrodzenia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Działając w imieniu Gminy Miasto Krosno Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie w ramach „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2016”. pozyskał kwotę 26 085,00 zł.

Osobom pełniącym funkcję rodziny zastępczej przysługują świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w pieczy zastępczej. W 2016r. rodzinom zastępczym wypłacono świadczenia w łącznej kwocie 407 404,62 zł. Były to świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci, dofinansowania do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania, świadczenia na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka a także środki na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych w rodzinie.

4. Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo –wychowawczych.

Osobie opuszczającej różne formy pieczy zastępczej, po osiągnięciu pełnoletniości, jeżeli była w nich umieszczona na podstawie orzeczenia sądu, przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie. Ponadto osobom, które zgłaszają takie potrzeby udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych czy pomocy w znalezieniu zatrudnienia. Pomoc ta udzielana lub przyznawana jest na wniosek osoby usamodzielnianej, po zatwierdzeniu indywidualnego programu usamodzielnienia. W trakcie realizacji przez osobę usamodzielnianą indywidualnego programu usamodzielnienia, osoby te mają prawo do uzyskania wsparcia ze strony koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz opiekuna osoby usamodzielnianej. W 2016r. na rzecz osób usamodzielnianych było realizowane doradztwo psychologiczne, socjalne, prawne a także wsparcie rzeczowe i finansowe.

W 2016r. oddano do użytku lokal, który został przystosowany do pełnienia funkcji mieszkania chronionego. Lokal składa się z 3 pokoi, kuchni i łazienki, dzięki czemu może w nim zamieszkać jednocześnie 3 pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej. Mieszkanie chronione zostało w pełni wyposażone a pierwsze osoby zamieszkały w nim w lipcu 2016r. Do dnia 31.12.2016r. z mieszkania chronionego korzystały 3 pełnoletnie wychowanki placówki opiekuńczo-wychowawczej Dom Dziecka w Krośnie. Osoby zamieszkałe w mieszkaniu chronionym uczyły się samodzielnego funkcjonowania w celu nabycia prawidłowych nawyków niezbędnych do radzenia sobie w środowisku po opuszczeniu instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Gmina Miasto Krosno udzielała następujących świadczeń na rzecz osób usamodzielnianych:

- pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki dla 15 wychowanków rodzin zastępczych wypłacono na łączną kwotę 59 449,63zł
- pomoc rzeczową na zagospodarowanie dla 1 usamodzielnianego wychowanka rodziny zastępczej na kwotę 1500zł;
- pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki dla 2 wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych w wysokości 9 000zł;
- pomoc na usamodzielnienie dla 2 wychowanków placówki opiekuńczo-wychowawczej na łączną kwotę 13 200zł;
- pomoc rzeczową na zagospodarowanie dla 3 osób usamodzielnianych, które wcześniej przebywały w placówce opiekuńczo – wychowawczej, w kwocie 7 941zł,
- pomoc pieniężna na usamodzielnienie dla 4 osób usamodzielnianych z rodzin zastępczych na kwotę 19 782zł,
- pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki dla osób usamodzielnianych z Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych dla 2 osób w kwocie 6 715,80zł,
- pomoc pieniężna na zagospodarowanie dla 1 osoby usamodzielnianej z Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego na kwotę 5 166zł.

5. Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej.

Zadaniem organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jest doskonalenie kadry z zakresu pieczy zastępczej, udział pracowników Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w szkoleniach i konferencjach w zakresie pomocy dziecku i rodzinie oraz współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny a także systematyczna współpraca z placówkami edukacyjnymi, sądami oraz ośrodkami zdrowia.

Dział ds. Asysty Rodziny i Pieczy Zastępczej w celu uniknięcia umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej oraz zapobieganiu pogłębiania się dysfunkcyjności rodzin ściśle współpracuje z Kuratorską Izbą Sądową w Krośnie, Komendą Miejską Policji w Krośnie, szkołami, ośrodkami zdrowia oraz Miejską Komisją

Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krośnie. Systematycznie konsultują się z pracownikami służby zdrowia, Miejską Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną, pomagają w znalezieniu dzieciom odpowiednich form pomocy, rehabilitacji i oddziaływań psychologiczno- pedagogicznych, poszukiwanie wsparcia w nauce i spędzania czasu wolnego. W celu podniesienia kompetencji 6 pracowników uczestniczyło w szkoleniu „Postępowanie w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia podczas wykonywania obowiązków służbowych”, 1 pracownik uczestniczył w szkoleniu „Nadzór i kontrola systemu pieczy zastępczej” oraz „Praktyczne zastosowanie Kodeksu Postępowania Administracyjnego”, 2 pracowników uczestniczyło w „ Podkarpackim Forum Polityki Społecznej”, 2 pracowników brało udział w konferencji dotyczącej składania ofert w konkursach i projektach Unijnych.

6. Ustalenie limitu rodzin zastępczych.

Zgodnie z założeniami „Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2016-2018”, w 2016r. funkcjonowały 4 rodziny zastępcze, z którymi w latach ubiegłych zawarto umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej w tym 1 specjalistyczna zawodowa rodzina zastępcza. W rodzinach tych od dnia 01.01.2016r. do 31.12.2016r. przebywało łącznie 10 dzieci. Wynagrodzenie dla rodzin zastępczych zawodowych funkcjonujących w 2016 r. wyniosło 108 546,23zł.

Szczegółowe dane dotyczące finansowania zadań gminy oraz powiatu, wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011r. (t.j. Dz. U. z 2016r. poz. 575 ze zm.) zawarte są w sprawozdaniu finansowym, za rok 2016 z realizacji budżetu przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie.

Opracował
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie
w Krośnie